

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

Autor opracowania:
Agnieszka Ganiek
Fundacja GaSzo

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Edycja 2026

Spis treści

1. Wprowadzenie
2. Ornontowice – lokalny kontekst
3. Cel i założenia diagnozy
4. Jak prowadzono diagnozę?
5. Kto wziął udział w ankiecie?
6. Jak mieszkańcy uczestniczą w kulturze?
7. Jak mieszkańcy oceniają ofertę kulturalną?
8. Czego mieszkańcom brakuje?
9. Co utrudnia udział w kulturze?
10. Skąd mieszkańcy dowiadują się o wydarzeniach?
11. Czy mieszkańcy chcą współtworzyć kulturę?
12. Głos społeczności ukraińskiej
13. Warsztaty stacjonarne – miejsca do uzupełnienia
14. Wnioski
15. Rekomendacje dla ARTerii
16. Kierunki inicjatyw lokalnych
17. Podsumowanie
18. Źródła

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

1. Wprowadzenie

Projekt „Ornontowice nowych idei. Głos mieszkańców” powstał po to, aby lepiej poznać potrzeby, pomysły i oczekiwania mieszkańców dotyczące lokalnej kultury. Jego założeniem nie jest jedynie przygotowanie kolejnych wydarzeń, ale stworzenie procesu, w którym mieszkańcy mogą realnie współtworzyć ofertę kulturalną swojej miejscowości.

Diagnoza została przygotowana w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne, którego organizatorem jest Narodowe Centrum Kultury. Program służy wzmocnieniu zaangażowania domów kultury w życie społeczności lokalnej, odkrywaniu lokalnych zasobów oraz rozwijaniu inicjatyw, które wynikają z potrzeb mieszkańców. Projekt został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

ARTeria Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach ma już doświadczenie w realizacji programu Dom Kultury+. Instytucja była beneficjentem programu w 2016 i 2022 roku. Dzięki wcześniejszym edycjom udało się nie tylko zrealizować konkretne działania, ale także wzmocnić przekonanie, że lokalna kultura najlepiej rozwija się wtedy, gdy powstaje razem z mieszkańcami.

Tegoroczna diagnoza była zaproszeniem do rozmowy. Mieszkańcy mogli powiedzieć, z czego korzystają, czego im brakuje, jakie mają pomysły i w jaki sposób chcieliby współtworzyć działania w ARTerii. Zebrane odpowiedzi mają pomóc w zaplanowaniu kolejnego etapu projektu, w tym naboru i realizacji oddolnych inicjatyw lokalnych.

2. Ornontowice – lokalny kontekst

Ornontowice są gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie mikołowskim. To niewielka obszarowo gmina, ale o wyraźnej lokalnej tożsamości, silnych więziach społecznych i rozpoznawalnych miejscach ważnych dla mieszkańców.

Według aktualnych zestawień opartych na danych GUS gmina Ornontowice liczy ok. 6,2 tys. mieszkańców i zajmuje powierzchnię ok. 15 km². W opisie lokalnego kontekstu ważne są jednak nie tylko dane liczbowe. Dla kultury równie istotne są miejsca spotkań, lokalne tradycje, aktywność mieszkańców, organizacje społecznych i instytucji publicznych.

Na charakter Ornontowic wpływa kilka elementów. Po pierwsze, jest to miejscowość, w której tradycja lokalna nadal ma znaczenie. Po drugie, ważną rolę odgrywają lokalne instytucje, organizacje społeczne, grupy nieformalne, szkoły, parafia, ochotnicza straż pożarna oraz aktywni mieszkańcy. Po trzecie, gmina ma miejsca, które naturalnie skupiają życie społeczne i kulturalne: ARTerię, park, amfiteatr, orliki, bibliotekę, szkołę, place zabaw i przestrzenie plenerowe.

W poprzedniej diagnozie kultury z 2022 roku wskazywano, że ARTeria jest jedną z najważniejszych instytucji lokalnych związanych z kulturą, spotkaniami i aktywnością społeczną. Podobny obraz pojawia się także w obecnym badaniu. Mieszkańcy rozpoznają ARTerię, kojarzą ją z wydarzeniami, zajęciami, imprezami plenerowymi i działaniami dla dzieci oraz rodzin.

3. Cel i założenia diagnozy

Diagnoza miała odpowiedzieć na kilka prostych pytań:

- z jakiej oferty kulturalnej mieszkańcy korzystają najczęściej,
- co w działaniach ARTerii jest dla nich ważne,
- czego brakuje w ofercie kulturalnej Ornontowic,
- co utrudnia udział w wydarzeniach,
- jak mieszkańcy chcą otrzymywać informacje o wydarzeniach,
- czy są gotowi współtworzyć lokalne działania kulturalne.

Ważne było także sprawdzenie, jakie pomysły mogą stać się podstawą inicjatyw lokalnych. Program Dom Kultury+ zakłada, że działania nie powinny być planowane wyłącznie przez instytucję. Powinny wyrastać z rozmowy z mieszkańcami, z ich doświadczeń, potrzeb i energii.

Dlatego diagnoza została potraktowana nie tylko jako ankieta, ale jako proces zapraszania mieszkańców do rozmowy. Ankieta była ważnym narzędziem, ale nie jedynym. Towarzyszyły jej spotkania konsultacyjne i wydarzenia, podczas których mieszkańcy byli zachęceni do wypełniania formularzy oraz dzielenia się swoimi pomysłami.

4. Jak prowadzono diagnozę?

Diagnoza została przeprowadzona z wykorzystaniem kilku uzupełniających się działań. Mieszkańcy mogli wypełnić ankietę online, wziąć udział w spotkaniach konsultacyjnych oraz podzielić się swoimi pomysłami podczas wydarzenia integracyjnego „Integruj się z ARTerią”.

W ramach procesu odbyły się:

- 14 kwietnia – spotkanie konsultacyjne z pracownikami ARTerii,
- 20 kwietnia – spotkanie konsultacyjne dla obywateli Ukrainy,
- 29 kwietnia – wydarzenie integracyjne „Integruj się z ARTerią” na Orliku przy ul. Okrężnej,
- 11 maja – spotkanie konsultacyjne dla mieszkańców Ornontowic oraz pozostałych grup,
- 22-23 maja – Dni Ornontowic.

Podczas tych wydarzeń mieszkańcy byli zapraszani do rozmowy o lokalnej kulturze oraz do wypełniania ankiet. Spotkania miały charakter otwarty. Ich celem było zebranie pierwszych inspiracji, poznanie potrzeb mieszkańców i zachęcenie ich do współtworzenia działań realizowanych przez ARTerię.

W diagnozie wykorzystano także ankietę w języku ukraińskim. Było to ważne, ponieważ społeczność ukraińska jest częścią lokalnej społeczności i również powinna mieć możliwość wypowiedzenia się na temat kultury, integracji oraz dostępu do oferty ARTerii.

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

5. Kto wziął udział w ankiecie?

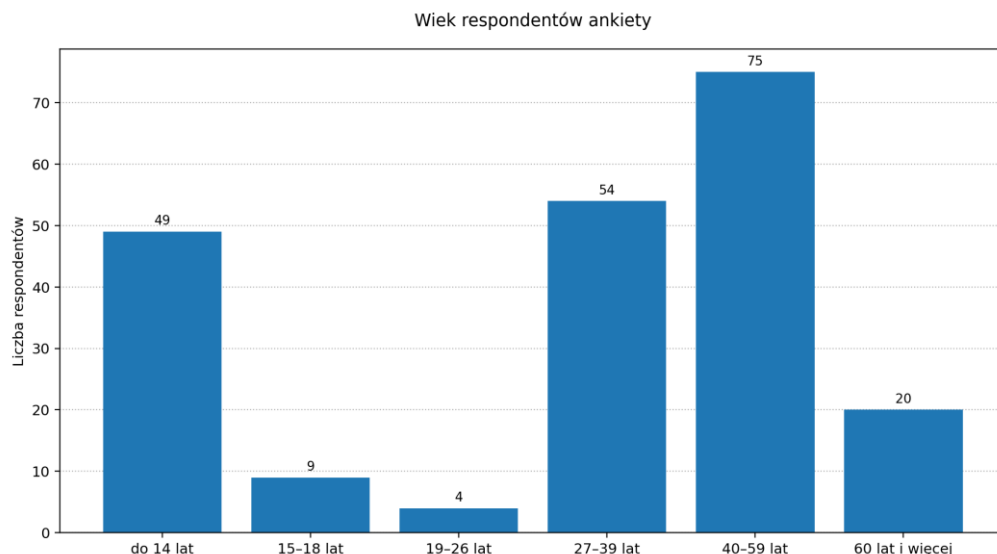
W ankiecie online dla mieszkańców zebrano 211 odpowiedzi.

Wśród osób, które wypełniły ankietę, większość stanowiły kobiety. Odpowiedzi udzieliły 162 kobiety i 49 mężczyzn. Oznacza to, że głos kobiet jest w badaniu szczególnie widoczny. Jest to ważna informacja przy interpretowaniu wyników, zwłaszcza tam, gdzie pojawiają się potrzeby dotyczące rodzin, dzieci, obowiązków opiekuńczych czy zajęć dla kobiet.

Najliczniejszą grupą wiekową były osoby w wieku 40–59 lat. Takich odpowiedzi było 75. Drugą dużą grupą były osoby w wieku 27–39 lat – 54 odpowiedzi. W badaniu widoczny był także głos najmłodszych mieszkańców: 49 odpowiedzi pochodziło od osób do 14. roku życia.

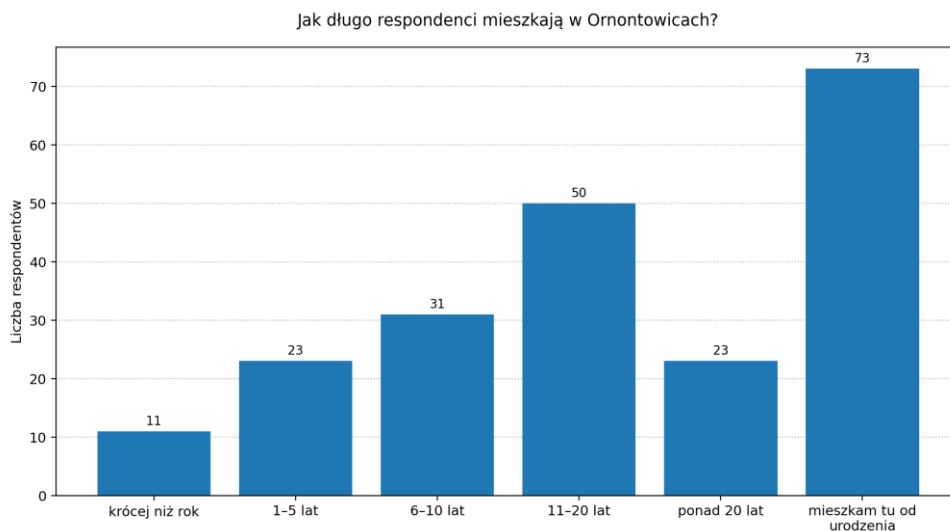
Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

Wykres 1. Wiek respondentów ankiety. Źródło: ankieta online, n=211.

W ankiecie wypowiedziały się zarówno osoby mieszkające w Ornontowicach od urodzenia, jak i mieszkańcy, którzy zamieszkali tu stosunkowo niedawno. Najwięcej odpowiedzi udzieliły osoby mieszkające w gminie od urodzenia – 73 osoby.

Wykres 2. Jak długo respondenci mieszkają w Ornontowicach? Źródło: ankieta online, n=211.

6. Jak mieszkańcy uczestniczą w kulturze?

Większość respondentów korzysta z oferty kulturalnej w Ornontowicach. 58 osób zadeklarowało, że korzysta z niej regularnie, a 111 osób korzysta od czasu do czasu. 36 osób odpowiedziało, że korzysta rzadko, a tylko 6 osób wskazało, że nie korzysta z oferty kulturalnej.

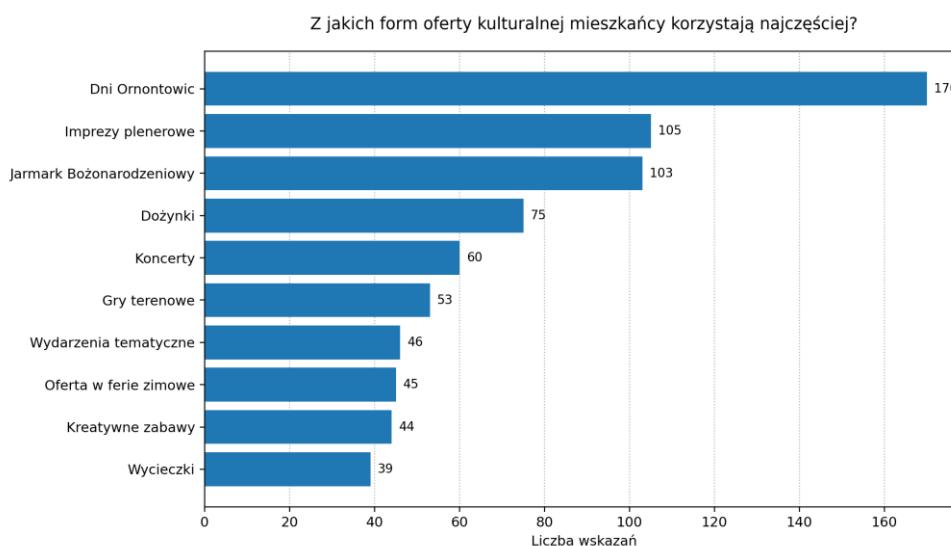
Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

Najczęściej mieszkańcy biorą udział w wydarzeniach kilka razy w roku. Tak odpowiedziało 91 osób. 45 osób uczestniczy w działaniach mniej więcej raz w miesiącu, a 30 osób kilka razy w miesiącu. 34 osoby biorą udział raz w roku lub rzadziej, natomiast 11 osób nie uczestniczy wcale.

Najbardziej rozpoznawalnym wydarzeniem są Dni Ornontowic. Wskazało je 170 osób, czyli ponad 80% respondentów. Bardzo ważne są także imprezy plenerowe, Jarmark Bożonarodzeniowy, Dożynki i koncerty. Wysoko pojawiają się również gry terenowe, wydarzenia tematyczne, oferta w ferie zimowe, kreatywne zabawy, wycieczki, spotkanie z Mikołajem oraz Paka w wakacje.

Wyniki pokazują, że mieszkańcy dobrze reagują na wydarzenia otwarte, rodzinne, plenerowe i zakorzenione w rytmie lokalnego życia. Kultura w Ornontowicach nie jest więc kojarzona wyłącznie z zajęciami w budynku. Ważne są także spotkania w przestrzeni wspólnej, wydarzenia sezonowe, święta lokalne i działania, w których można uczestniczyć całymi rodzinami.

Wykres 3. Najczęściej wybierane formy oferty kulturalnej. Źródło: ankieta online, n=211. Pytanie wielokrotnego wyboru.

7. Jak mieszkańcy oceniają ofertę kulturalną?

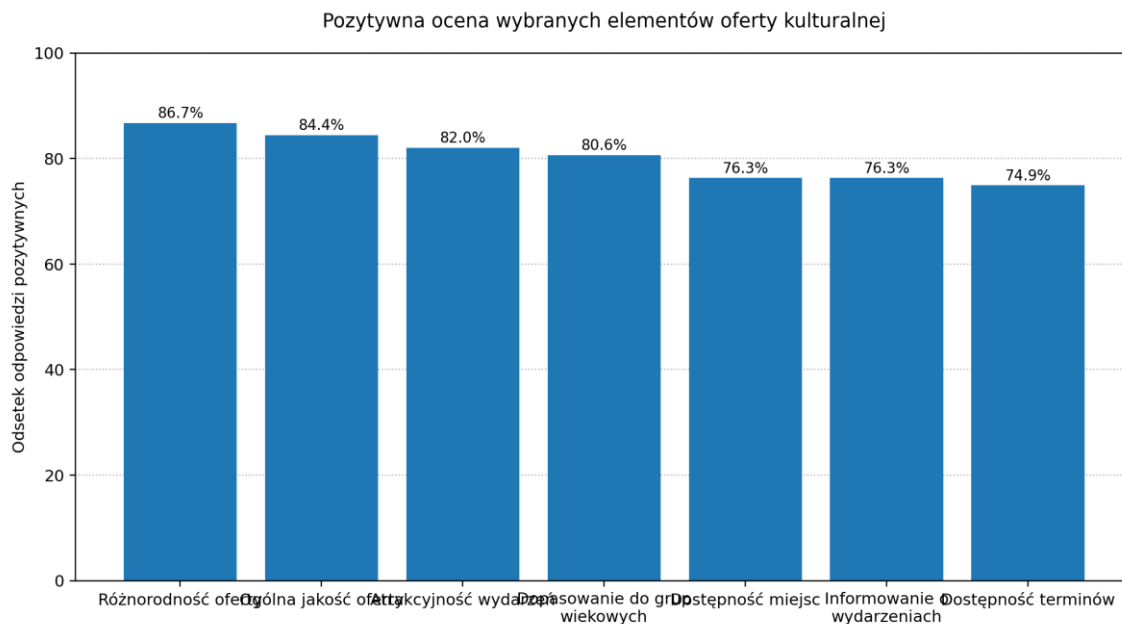
Ocena oferty kulturalnej w Ornontowicach jest generalnie dobra. Najwięcej odpowiedzi w poszczególnych kategoriach mieści się przy ocenach „bardzo dobrze” i „raczej dobrze”.

Najlepiej oceniana jest ogólna jakość oferty kulturalnej. 99 osób oceniło ją bardzo dobrze, a 79 osób raczej dobrze. Dobrze oceniono także różnorodność oferty, atrakcyjność wydarzeń oraz dopasowanie do różnych grup wiekowych.

Nieco więcej ostrożności widać przy ocenie dostępności terminów, dostępności miejsc oraz informowania o wydarzeniach. Nadal przeważają tu oceny pozytywne, ale pojawia się więcej odpowiedzi „przeciętnie”. Oznacza to, że mieszkańcy nie kwestionują jakości działań ARTerii, ale wskazują obszary, które można usprawnić.

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

Wykres 4. Pozytywna ocena wybranych elementów oferty kulturalnej. Źródło: ankieta online, n=211.

Bardzo wysoko oceniono kontakt z pracownikami ARTerii. Szczególnie dobrze oceniane są: uprzejmość pracowników, pomocniczość, atmosfera kontaktu i ogólna jakość obsługi. To ważny zasób instytucji. Pokazuje, że mieszkańcy nie tylko znają ARTerię, ale często mają z nią dobre doświadczenia osobiste.

8. Czego mieszkańcom brakuje?

Jednym z najważniejszych pytań w ankiecie było pytanie o to, jakich zajęć, warsztatów lub wydarzeń brakuje w Ornontowicach. Odpowiedzi pokazują dużą różnorodność potrzeb, ale kilka kierunków powtarza się szczególnie często.

Najwięcej osób wskazało, że powinno być więcej oferty dla młodzieży. Taką odpowiedź zaznaczyło 85 respondentów. Bardzo blisko znalazły się potrzeby dzieci w wieku szkolnym – 83 odpowiedzi. Kolejne ważne grupy to rodziny, dorośli, młodzi dorośli, małe dzieci i seniorzy.

Wśród najbardziej interesujących form aktywności mieszkańcy wskazali przede wszystkim koncerty, warsztaty rękodzielnicze, kino, zajęcia plastyczne, teatr, wydarzenia kulinarne, działania lokalne i sąsiedzkie, taniec, fotografię i film oraz wyjazdy do instytucji kultury.

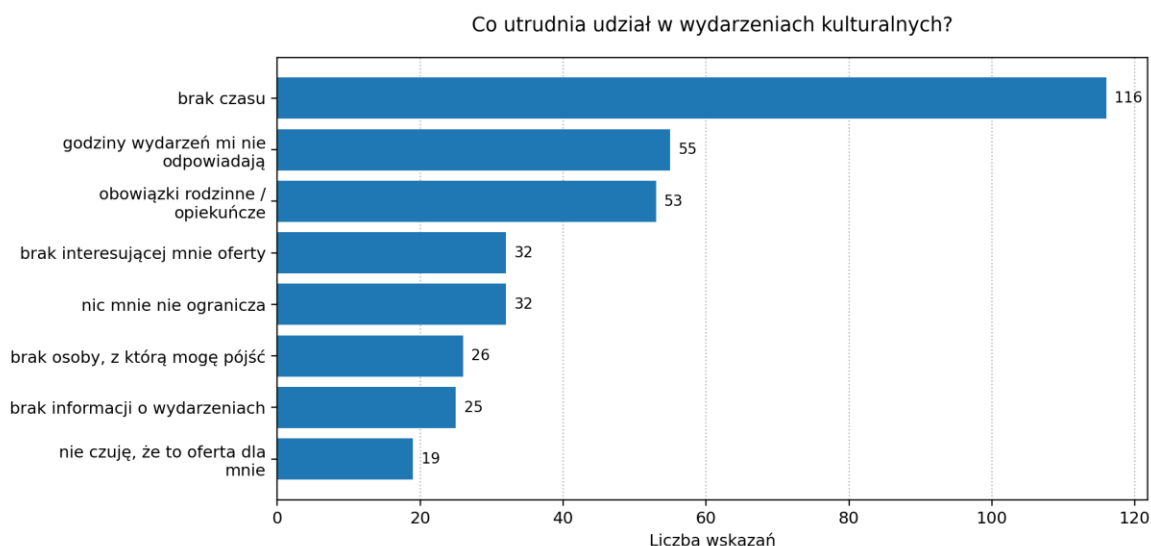
Najsilniej wybrzmiewa potrzeba oferty, która jest jednocześnie atrakcyjna, dostępna i wspólnotowa. Mieszkańcy chcą wydarzeń, w których można po prostu być razem: posłuchać muzyki, obejrzeć film, zrobić coś własnymi rękami, spotkać sąsiadów, spędzić czas z dziećmi albo wziąć udział w czymś, co dzieje się blisko domu.

9. Co utrudnia udział w kulturze?

Najczęściej wskazywaną barierą jest brak czasu. Tak odpowiedziało 116 osób. To pokazuje, że dla wielu mieszkańców problemem nie jest brak zainteresowania kulturą, ale codzienna organizacja życia: praca, dom, obowiązki rodzinne i inne zobowiązania.

Drugą ważną barierą są godziny wydarzeń, które nie zawsze odpowiadają mieszkańcom. Wskazało je 55 osób. Bardzo blisko znalazły się obowiązki rodzinne i opiekuńcze, zaznaczone przez 53 osoby. To ważny sygnał, szczególnie w kontekście rodzin z dziećmi, osób pracujących i opiekunów.

Część mieszkańców wskazała także brak interesującej oferty, brak osoby, z którą można pójść, oraz brak informacji o wydarzeniach. Pojawiły się również odpowiedzi mówiące o tym, że niektórzy mieszkańcy nie czują, że oferta jest skierowana właśnie do nich.

Wykres 5. Co utrudnia udział w wydarzeniach kulturalnych? Źródło: ankieta online, n=211. Pytanie wielokrotnego wyboru.

Te wyniki pokazują, że zwiększanie uczestnictwa w kulturze nie polega wyłącznie na dodawaniu kolejnych wydarzeń do kalendarza. Równie ważne jest dobre planowanie godzin, wcześniejsza komunikacja, tworzenie oferty rodzinnej, sąsiedzkiej i międzypokoleniowej oraz budowanie atmosfery, w której mieszkańiec czuje: „to jest także dla mnie”.

10. Skąd mieszkańcy dowiadują się o wydarzeniach?

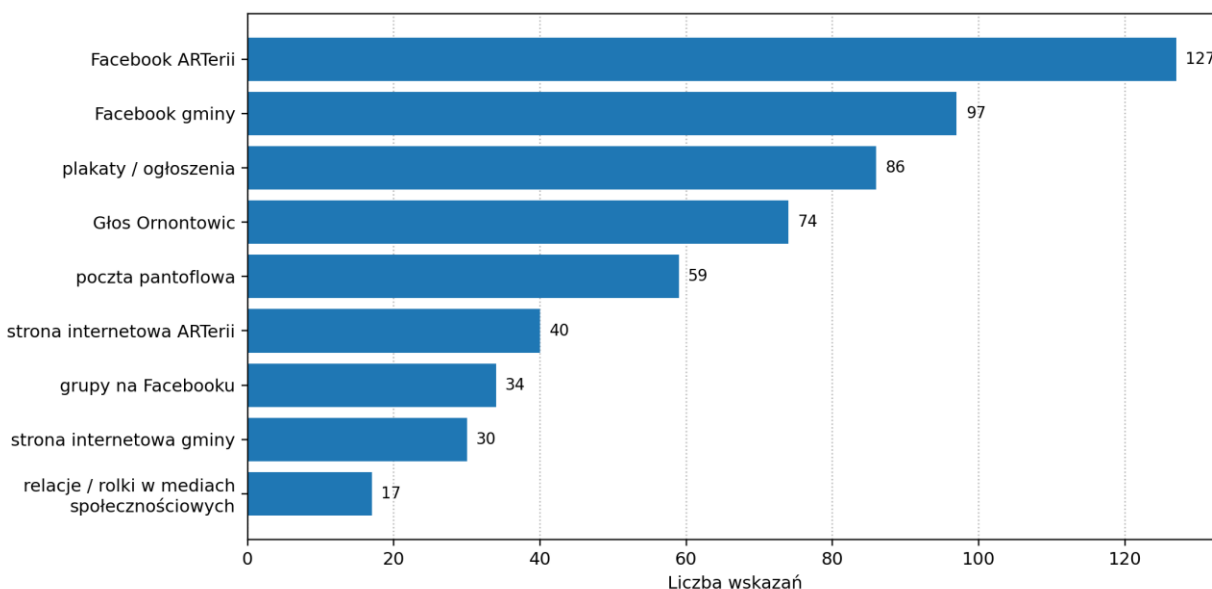
Najważniejszym źródłem informacji o wydarzeniach jest Facebook ARTerii. Wskazało go 127 osób. Bardzo ważny jest także Facebook gminy, wskazany przez 97 osób. Kolejne źródła to plakaty i ogłoszenia, „Głos Ornontowic”, poczta pantoflowa, strona internetowa ARTerii, grupy na Facebooku oraz strona internetowa gminy.

Wyniki pokazują, że komunikacja o kulturze powinna być wielokanałowa. Facebook jest bardzo ważny, ale nie wystarczy. Część mieszkańców korzysta z plakatów, lokalnej gazety, informacji od znajomych, szkoły, przedszkola, parafii albo lokalnych grup. Dlatego najlepszym rozwiązaniem jest łączenie kilku kanałów i konsekwentne powtarzanie informacji.

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

Skąd mieszkańcy czerpią informacje o wydarzeniach?

Wykres 6. Skąd mieszkańcy czerpią informacje o wydarzeniach? Źródło: ankieta online, n=211.

Pytanie wielokrotnego wyboru.

Mieszkańcy najchętniej chcieliby otrzymywać informacje przez Facebooka, plakaty i ogłoszenia w przestrzeni publicznej, stronę internetową, Instagram, szkołę lub przedszkole, SMS, newsletter albo e-mail. W odpowiedziach otwartych pojawia się także potrzeba prostego, zbiorczego zestawienia wydarzeń. Taki kalendarz mógłby pomóc mieszkańcom wcześniej planować udział w wydarzeniach.

11. Czy mieszkańcy chcą współtworzyć kulturę?

Jednym z najważniejszych wyników diagnozy jest gotowość mieszkańców do współtworzenia działań kulturalnych. 61 osób odpowiedziało, że jest zainteresowanych współtworzeniem działań w gminie. 89 osób odpowiedziało „być może”. Tylko 61 osób odpowiedziało, że nie jest tym zainteresowanych.

Oznacza to, że potencjał oddolny jest duży, ale wymaga dobrego zaproszenia. Nie każdy mieszkaniec od razu czuje się gotowy, aby samodzielnie zorganizować wydarzenie. Wielu może jednak zgłosić pomysł, pomóc organizacyjnie, wesprzeć wydarzenie jako wolontariusz, poprowadzić warsztat, włączyć się sąsiedzko albo pomóc w konkretnym zadaniu.

Najczęściej wskazywane formy współtworzenia to zgłaszanie pomysłów, pomoc organizacyjna, wolontariat, prowadzenie warsztatów oraz współpraca sąsiedzka.

To bardzo ważna informacja dla kolejnego etapu projektu. Nabór inicjatyw lokalnych powinien być prowadzony w sposób prosty, wspierający i mało formalny. Mieszkańcy powinni otrzymać jasny komunikat, że nie muszą być ekspertami od pisania projektów. Wystarczy pomysł, chęć działania i gotowość do rozmowy.

12. Głos społeczności ukraińskiej

W diagnozie uwzględniono również ankietę w języku ukraińskim oraz spotkanie konsultacyjne dla obywateli Ukrainy. Na obecnym etapie w ankiecie ukraińskojęzycznej pojawiły się dwie odpowiedzi, dlatego nie można traktować jej jako reprezentatywnego obrazu całej społeczności. Jest to jednak ważny sygnał, który został uzupełniony materiałem z warsztatu. Mamy jednak informację, że społeczność Ukraińska wypełniała ankietę w języku polskim korzystając z automatycznego tłumaczenia w przeglądarce.

Z odpowiedzi wynika zainteresowanie takimi formami aktywności jak koncerty, kino, teatr, warsztaty artystyczne, wycieczki, zajęcia dla dzieci oraz działania integracyjne. Te obszary są zbieżne z częścią potrzeb wskazywanych przez mieszkańców w polskiej ankiecie.

Po opracowaniu materiałów z warsztatu warto pogłębić trzy kwestie: dostęp społeczności ukraińskiej do informacji o wydarzeniach, potrzeby integracyjne i rodzinne oraz możliwość włączania osób z doświadczeniem migracji w działania lokalne.

Kultura może być bezpieczną przestrzenią spotkania. Nie musi od razu rozwiązywać wszystkich trudności, ale może pomagać w poznawaniu się, budowaniu relacji i oswojaniu miejsca, w którym się mieszka.

13. Warsztaty stacjonarne

13.1. Warsztat z pracownikami ARTerii

Warsztat z pracownikami ARTerii miał na celu uporządkowanie wiedzy o lokalnych zasobach kultury oraz wskazanie osób, instytucji, organizacji i miejsc, które współtworzą życie społeczne i kulturalne Ornontowic. Uczestnicy spotkania pracowali metodą mapowania zasobów. W centrum mapy znalazła się ARTeria jako instytucja skupiająca wokół siebie różne środowiska, partnerów i osoby aktywne lokalnie.

Wśród wskazanych zasobów pojawiły się zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje społeczne, grupy nieformalne oraz lokalni liderzy. Uczestnicy wymieniali m.in. Urząd Gminy, GOPS, szkołę podstawową, przedszkole, bibliotekę, parafię, OSP, KGW, środowisko senioralne, teatr, chór, koła zainteresowań oraz osoby związane z działalnością artystyczną, edukacyjną, społeczną i organizacyjną.

Z materiału warsztatowego wynika, że pracownicy ARTerii dobrze rozpoznają lokalną sieć współpracy. Kultura w Ornontowicach nie jest postrzegana wyłącznie jako oferta jednej instytucji, ale jako wspólna przestrzeń działania wielu podmiotów. Ważną rolę pełnią tu osoby aktywne, które dzięki swoim umiejętnościom, pasjom i relacjom mogą wspierać organizację wydarzeń, prowadzić zajęcia, integrować mieszkańców lub inicjować nowe działania.

Warsztat pokazał także, że ARTeria jest naturalnym centrum lokalnego życia kulturalnego. Wokół niej skupiają się różne grupy mieszkańców: dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, organizacje społeczne, lokalni twórcy i osoby zaangażowane w życie gminy. Jednocześnie mapa zasobów wskazuje na duży potencjał dalszego rozwijania partnerstw, szczególnie z organizacjami pozarządowymi, szkołami, biblioteką, OSP, KGW oraz lokalnymi liderami.

Najważniejszym wnioskiem z warsztatu jest to, że Ornontowice posiadają szeroką, choć częściowo rozproszoną sieć zasobów kulturowych. Zadaniem ARTerii może być dalsze łączenie tych zasobów, wzmacnianie współpracy między różnymi środowiskami oraz tworzenie warunków do tego, aby mieszkańcy częściej przechodzili z roli odbiorców do roli współtwórców lokalnej kultury.

13.2. Warsztat ze społecznością ukraińską

Warsztat ze społecznością ukraińską miał na celu rozpoznanie potrzeb, zainteresowań i codziennych sposobów spędzania czasu przez osoby mieszkające w Ornontowicach. Spotkanie miało charakter rozmowy warsztatowej, podczas której uczestnicy wskazywali zarówno aktywności, z których już korzystają, jak i działania, których brakuje im w lokalnej ofercie.

Wśród potrzeb osób dorosłych pojawiły się przede wszystkim aktywności ruchowe i integracyjne, takie jak fitness, joga, zumba, karaoke, gry terenowe, pikniki, spotkania sąsiedzkie, warsztaty rysowania, możliwość relaksu, korzystania z sauny lub balii, a także działania związane z łowiskiem. Wskazuje to na potrzebę oferty, która łączy rekreację, odpoczynek i budowanie relacji z innymi mieszkańcami.

W przypadku dzieci uczestnicy wskazywali na potrzebę animacji w czasie zajęć dla dorosłych, gier terenowych, kina dla starszych dzieci, placów zabaw, akrobatyki, baletu, śpiewu oraz pomocy w terenie, np. w formie baniek, zabaw ruchowych i aktywności plenerowych. Ważnym wątkiem była więc potrzeba równoległej oferty dla dorosłych i dzieci, tak aby rodzice mogli uczestniczyć w działaniach, mając jednocześnie zapewnioną aktywność dla najmłodszych.

Uczestnicy wskazali również propozycje działań międzykulturowych i integracyjnych, m.in. koncert tradycji ukraińskich, ukraińskie karaoke w plenerze, wydarzenie związane z Dniem Niepodległości Ukrainy, spotkania wokół literatury i książek dla dorosłych i dzieci oraz spotkania przy grillu. Te pomysły pokazują, że społeczność ukraińska nie chce być wyłącznie odbiorcą oferty, ale może także wносить do lokalnej kultury własne tradycje, muzykę, język i doświadczenia.

Druga część warsztatu dotyczyła obecnych sposobów spędzania czasu. Uczestnicy wymieniali m.in. spacer, park, plac zabaw, kino, basen, wycieczki, rowery, warsztaty w ARTERII i bibliotece, las, grzybobranie, spotkania towarzyskie, taniec, Dni Ornontowic, jarmark, grę terenową, zajęcia dla dzieci, teatryki, ferie zimowe oraz wyjazdy do kina lub teatru w innych miejscowościach. Pokazuje to, że uczestnicy korzystają zarówno z oferty lokalnej, jak i z aktywności poza Ornontowicami.

Najważniejszym wnioskiem z warsztatu jest potrzeba rozwijania działań integracyjnych, rodzinnych i plenerowych. Społeczność ukraińska jest zainteresowana aktywnościami, które pozwalają spędzać czas razem, poznawać innych mieszkańców, korzystać z kultury w swobodnej atmosferze i jednocześnie zachować elementy własnej tożsamości. Warto więc planować działania, które łączą mieszkańców polskich i ukraińskich wokół wspólnych doświadczeń: muzyki, jedzenia, ruchu, zabawy, literatury, warsztatów i wydarzeń rodzinnych.

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

13.3. Warsztat z przedstawicielami organizacji pozarządowych

Warsztat z przedstawicielami organizacji pozarządowych i grup nieformalnych miał na celu rozpoznanie, co w Ornontowicach jest postrzegane jako lokalna kultura, jakie zasoby można wykorzystać przy tworzeniu działań oraz jakie bariery utrudniają mieszkańcom udział w życiu kulturalnym.

W pierwszej części uczestnicy wskazywali miejsca, instytucje, grupy i działania, które kojarzą im się z kulturą w Ornontowicach. Wśród najważniejszych zasobów pojawiły się m.in. Koło Gospodyń Wiejskich, możliwość spotkań w ARTerii, park, muszla koncertowa, „Świątynia Dumania”, amfiteatr, siłownia, orliki, tężnia, place zabaw, skatepark, biblioteka, altany, szkoła podstawowa, kościół i grupy parafialne, Ochotnicza Straż Pożarna, Klub Emeryta, seniorzy, Marzanki, Śląskie Bajery, Teatr Naumiony, chór, zespół historyczny, kroniki, albumy, Dni Ornontowic, stroje śląskie, godka śląska, śpiewanie hymnu, potańcówki, „Babski Comber”, szkoła tańca, zajęcia muzyczno-ruchowe, nauka gry na instrumentach, zajęcia sportowe dla dzieci oraz seanse filmowe.

Zebrane odpowiedzi pokazują, że uczestnicy rozumieją kulturę bardzo szeroko. Nie ograniczają jej do wydarzeń artystycznych, ale obejmują nią także tradycję, język, pamięć lokalną, miejsca spotkań, aktywność społeczną, działania sportowe, rekreację, edukację, relacje sąsiedzkie i codzienne formy bycia razem. Szczególnie silnie wybrzmiewa znaczenie lokalnej tożsamości: śląskości, stroju, gwary, pamięci historycznej oraz wydarzeń, które mieszkańcy rozpoznają jako „swoje”. Warto zwrócić uwagę na podkreślenie roli dziedzictwa niematerialnego ukrytego np. w kronikach, które są prowadzone przez organizacje i grupy nieformalne.

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

2 styczeń 2014 r.

Część pań z zespołu Marzanki uczestniczyła w „babskim combrze”. Członkini Marzanki Honorata Owczarek uszyła stroje „krówki” i wspólnie z paniami z KGW zaprezentowały taniec „Muczką krowy muczką” był wielki aplauz oraz bis

„CHAPLIN”
WYSTĘPUJĄ
A. KLEIN
i. KŁOS

„TROJAK”

USTRZYK
DOLN.

MARIOLKA

Zdjęcie 1. i 2. Źródło: Kronika KGW

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

24.08.02 po śniadaniu wyjazd pętłą bieszczadzką do Soliny, zwiedzanie zapory na Solinie, oraz przejazd statkiem. Po powrocie do Ustrzyk - obiad, a następnie wyjazd do parku, gdzie razem z kapelą zespół dał 4-vo godzinny występ. Zespół „MARZANKI” zaśpiewał 10 piosenek w dwóch odskokach, oraz pokazało takie występy jak: carcar, mariolki, Charlin, trojak i mietlora. Występy tak „MARZANEK” jak i kapeli śląskie Bajery zostały przez publiczność odebrane z dużym aplauzem, oklaskom nie było końca.

25.08.02 dzień trzeci, po śniadaniu kąpiel w basenie, następnie o 12⁰⁰ wyjazd w drogę powrotną, po drodze zwiedzanie Sanktuarium w Miejscu Piastowym. Powrót - godz. 22³⁰

Zdjęcie 3. i 4. Źródło: Kronika KGW

Diagnoza potrzeb i potencjału kulturalnego w Gminie Ornontowice

„Ornontowice Nowych Idei - Głos Mieszkańców”

W drugiej części warsztatu uczestnicy rozmawiali o tym, czego brakuje w lokalnej kulturze. Wskazano m.in. potrzebę dłuższej aktywności wieczornej, szczególnie po godz. 18.00, ścieżek rowerowych, działań dla młodzieży, rodzinnych wydarzeń i atrakcji, lepszego rozpoznania potrzeb mieszkańców, klubu seniora lub kawiarni na aktywność, klubu planszówek, kina plenerowego, kultury męskiej. Pojawił się również wątek potrzeby większej aktywności samych mieszkańców i organizacji.

Uczestnicy zwrócili uwagę, że jedną z barier jest słaby przepływ informacji i brak wiedzy o tym, co się dzieje w innych NGO i grupach. Wskazano także brak czasu, rodzinne obowiązki, rozproszenie środowisk, potrzebę lepszej koordynacji oraz niewystarczające dotarcie z ofertą do wybranych grup mieszkańców. W dyskusji pojawiła się potrzeba bardziej uporządkowanej współpracy między ARTerią, organizacjami i grupami nieformalnymi.

Najważniejszym wnioskiem z warsztatu jest to, że organizacje pozarządowe i grupy nieformalne widzą w Ornontowicach duży potencjał kulturotwórczy, ale potrzebują przestrzeni do lepszej współpracy, wymiany informacji i wspólnego planowania działań. Dla tej grupy kultura jest nie tylko ofertą wydarzeń, ale także sposobem budowania lokalnej wspólnoty, podtrzymywania tradycji i wzmacniania więzi między mieszkańcami.

14. Wnioski

1. **ARTeria jest rozpoznawalną i dobrze ocenianą instytucją kultury.** Mieszkańcy wiedzą, czym zajmuje się ARTeria, korzystają z jej oferty i wysoko oceniają kontakt z pracownikami.
2. **Najsilniejszą częścią lokalnej kultury są wydarzenia plenerowe, rodzinne i wspólnotowe.** Dni Ornontowic, imprezy plenerowe, Jarmark Bożonarodzeniowy, Dożynki i koncerty należą do najbardziej rozpoznawalnych działań.
3. **Młodzież i dzieci w wieku szkolnym wymagają szczególnej uwagi.** To właśnie te grupy mieszkańcy najczęściej wskazują jako odbiorców, dla których powinno być więcej oferty.
4. **Mieszkańcy chcą oferty praktycznej i wspólnotowej.** Najczęściej pojawiają się potrzeby związane z koncertami, warsztatami rękodzielniczymi, kinem, działaniami kulinarnymi, sąsiedzkiimi i plenerowymi.
5. **Największą barierą udziału w kulturze jest brak czasu.** Duże znaczenie mają także godziny wydarzeń, obowiązki rodzinne i opiekuńcze oraz potrzeba wcześniejszej informacji.
6. **Komunikacja jest jednym z kluczowych obszarów do wzmocnienia.** Facebook jest bardzo ważny, ale mieszkańcy korzystają także z plakatów, lokalnej gazety, strony internetowej, informacji od znajomych, szkoły, przedszkola i innych kanałów.
7. **W Ornontowicach jest potencjał do działań oddolnych.** Duża grupa mieszkańców deklaruje gotowość lub możliwą gotowość do współtworzenia kultury. Potrzebują jednak prostego zaproszenia, wsparcia i poczucia, że ich pomysły są ważne.

15. Rekomendacje dla ARTerii

1. **Kontynuować i rozwijać wydarzenia plenerowe.** To jedna z najmocniejszych stron lokalnej oferty i forma dobrze odbierana przez mieszkańców.
2. **Wzmocnić ofertę dla młodzieży.** Warto zaprosić młodych ludzi do współtworzenia działań, a nie tylko do uczestnictwa. Dobrze sprawdzą się działania związane z muzyką, filmem, fotografią, ruchem, grami, nowymi mediami i wydarzeniami tworzonymi przez młodych dla młodych.
3. **Rozwijać ofertę rodzinną i sąsiedzką.** Mieszkańcy potrzebują działań, w których mogą uczestniczyć razem: dzieci, rodzice, dziadkowie, sąsiedzi i znajomi.
4. **Wprowadzić prosty, czytelny kalendarz wydarzeń.** Najlepiej w kilku kanałach jednocześnie: Facebook, strona internetowa, plakaty, szkoła, przedszkole, lokalna gazeta, newsletter lub SMS.
5. **Planować wydarzenia z większym wyprzedzeniem.** Dla wielu mieszkańców barierą jest czas i obowiązki rodzinne, dlatego wcześniejsza informacja może zwiększyć udział w wydarzeniach.
6. **Przygotować przyjazny nabór inicjatyw lokalnych.** Formularz powinien być prosty, a mieszkańcy powinni mieć możliwość skonsultowania pomysłu przed złożeniem inicjatywy.
7. **Włączać społeczność ukraińską przez działania rodzinne, artystyczne i integracyjne.** Warto zacząć od bezpiecznych form: warsztatów, spotkań, działań dla dzieci, wspólnego gotowania, muzyki, rękodzieła i wydarzeń międzykulturowych.

16. Kierunki inicjatyw lokalnych

Na podstawie wyników ankiety można wskazać kilka kierunków działań, które dobrze odpowiadają na potrzeby mieszkańców:

- kino plenerowe lub sąsiedzkie wieczory filmowe,
- koncerty lokalne i plenerowe,
- warsztaty rękodzielnicze dla różnych grup wiekowych,
- działania kulinarne i spotkania przy wspólnym stole,
- rodzinne warsztaty twórcze,
- działania dla młodzieży związane z muzyką, filmem, fotografią lub mediami społecznościowymi,
- wydarzenia sąsiedzkie i integracyjne,
- projekty międzypokoleniowe,
- działania teatralne lub kabaretowe,
- spacer, gry terenowe i działania oparte na historii Ornontowic,
- inicjatywy międzykulturowe z udziałem społeczności ukraińskiej.

17. Podsumowanie

Diagnoza pokazuje, że Ornontowice mają dobry punkt wyjścia do dalszego rozwoju lokalnej kultury. Mieszkańcy znają ARTerię, korzystają z jej działań i dobrze oceniają jakość kontaktu z instytucją. Jednocześnie jasno wskazują, czego potrzebują więcej: wydarzeń dla młodzieży, dzieci i rodzin, koncertów, kina, warsztatów, działań sąsiedzkich i lepszej informacji o wydarzeniach.

Najważniejszy wniosek jest jednak szerszy. Mieszkańcy nie chcą być wyłącznie odbiorcami gotowej oferty. Wielu z nich jest gotowych podzielić się pomysłem, pomóc przy organizacji wydarzenia albo współtworzyć działania

z ARTerią. To właśnie ten potencjał powinien stać się podstawą kolejnego etapu projektu. „Ornontowice nowych idei. Głos mieszkańców” to zaproszenie do kultury tworzonej bliżej ludzi: prostej, dostępnej, rodzinnej, sąsiedzkiej i otwartej na różne głosy.

18. Źródła

- Wyniki ankiety online „Diagnoza kultury w Gminie Ornontowice” – opracowanie własne na potrzeby projektu.
- Wyniki ankiety ukraińskojęzycznej – opracowanie własne na potrzeby projektu.
- Materiały z warsztatów diagnostycznych
- Narodowe Centrum Kultury, program Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne, <https://nck.pl/dotacje-i-stypendia/dotacje/programy-dotacyjne-nck/dom-kultury>
- Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>
- Główny Urząd Statystyczny, Statystyczne Vademecum Samorządowca, <https://svs.stat.gov.pl>
- Diagnoza zasobów, potrzeb i potencjałów kulturowych 2022, ARTeria Centrum Kultury i Promocji w Ornontowicach.
- Krajewski, M., Skórzyńska, A. (2017). Diagnoza w kulturze. Warszawa: Narodowe Centrum Kultury.